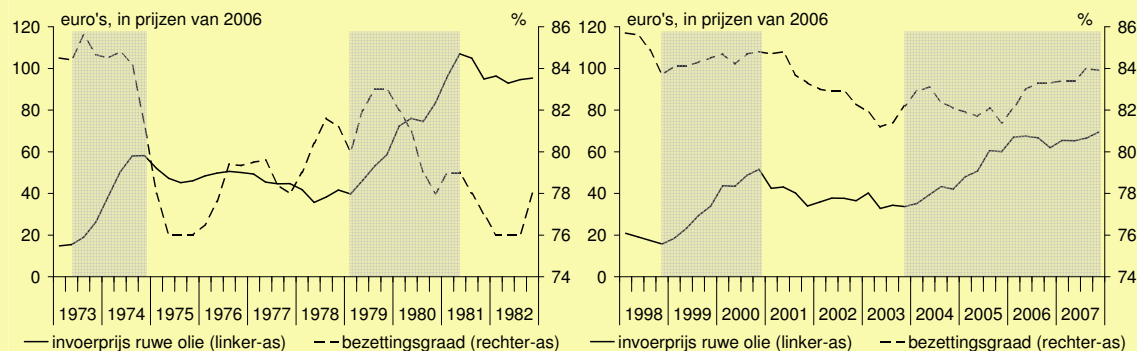

Het effect van een olieprijsstijging op de reële economie

De olieprijs is de laatste jaren flink opgelopen. Gemiddeld kostte een vat Brent-olie in februari 2008 bijna 95 dollar, tegenover nog geen 29 dollar in 2003. Gemeten in euro's is de prijsstijging sinds 2003 weliswaar kleiner, maar nog altijd aanzienlijk. In dezelfde periode steeg de prijs van 26 naar 64 euro per vat. Vergeleken met de jaren zeventig van de vorige eeuw is Nederland echter minder gevoelig voor ontwikkelingen van de olieprijs. Terwijl forse prijsstijgingen destijds met enige vertraging gepaard gingen met een verslechtering van de conjunctuur, heeft de economische groei de laatste jaren nauwelijks gereageerd op de olieprijs.

In onderstaande figuren is de reële prijs van de in Nederland ingevoerde ruwe olie en de bezettingsgraad in de verwerkende industrie, als indicator van de conjuncturele situatie, afgebeeld. De gearceerde gebieden markeren tijdspannes met een fors stijgende olieprijs. In de periode 1973-1982 (links) is zichtbaar dat de bezettingsgraad met ongeveer een jaar vertraging daalt als de olieprijs flink oploopt. De daling zet door tot ongeveer één jaar na de piek in de olieprijs. In de periode 1998-2007 (rechts) is deze relatie niet meer zichtbaar.

Gemiddelde invoerprijs van ruwe olie en bezettingsgraad, 1973-1982 en 1998-2007

De geschetste ontwikkeling heeft enerzijds te maken met het geringere belang van olie in de economie. Dat is veroorzaakt door de verschuiving in de Nederlandse productiestructuur van de industrie naar de minder olie-intensieve dienstensector en door energiebesparing bij zowel huishoudens als bedrijven. Anderzijds is er een verschil in de achterliggende oorzaken van de olieprijsstijgingen. Terwijl in de jaren zeventig prijsstijgingen voornamelijk het gevolg waren van onverwachte beperkingen in het aanbod van olie, zijn deze recentelijk vooral het gevolg van een toenemende wereldvraag naar olie. De opkomst van China en India speelt hierin een belangrijke rol. Het is nu dus de werelddeconomie die de olieprijs beïnvloedt en niet andersom, zoals eerder wel het geval was. De vermindering van indexatiemechanismen, zoals de automatische prijscompensatie, heeft geleid tot een afgenomen olieprijsgevoeligheid. Hierdoor worden prijsstijgingen van grondstoffen niet meer automatisch vertaald in hogere lonen, met een geringere loon-prijspiraal als gevolg. Ruilvoetverliezen hebben daardoor, anders dan in het verleden, geen blijvend effect op de inflatie. Ook het monetair beleid dat sinds de jaren tachtig meer op inflatiebeheersing is gericht, speelt een rol. De inflatieverwachtingen van consumenten en bedrijven zijn hierdoor lager en stabiel geworden. Dit reduceert de onzekerheid over inflatie en reële rentes, wat bevorderlijk is voor de reële economie. Bovendien hoeft de centrale bank bij stabiele, lage inflatieverwachtingen de rente minder te verhogen om de inflatie onder controle te houden, wat gunstig is voor de economische groei. Omdat de genoemde verklaringen eveneens van toepassing zijn op andere westerse economieën, reageert de relevante wereldhandel tegenwoordig minder sterk op veranderingen in de olieprijs. Ook via deze weg is de gevoeligheid van de Nederlandse economie voor de olieprijs afgenomen.